

**UCHWAŁA NR XL/313/22
RADY MIASTA GRAJEWO**

z dnia 26 stycznia 2022 r.

**w sprawie wyrażenia opinii dotyczącej oceny aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu
Rewitalizacji Miasta Grajewo na lata 2017-2027 sporządzonej przez Burmistrza Miasta Grajewo**

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 i poz. 1834) i §9 ust. 2 pkt 2 i ust. 3 oraz §39 Załącznika Nr 4 do Statutu Miasta Grajewo przyjętego Uchwałą Nr XXXII/214/13 Rady Miasta Grajewo z dnia 29 stycznia 2013 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2013 r. poz. 948, z 2014 r. poz. 388, z 2015 r. poz. 1492, z 2018 r. poz. 3925, z 2019 r. poz. 5089) w związku z art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 485) uchwała się, co następuje:

§ 1. Rada Miasta Grajewo pozytywnie opiniuje ocenę aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji zawartą w sporządzonym przez Burmistrza Miasta Grajewo Sprawozdaniu za okres 2018-2020 z postępu realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Grajewo na lata 2017-2027, stanowiącym Załącznik do niniejszej Uchwały.

§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Grajewo.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Miasta

mgr Halina Muryjas-Rząsa

Załącznik do uchwały Nr XL/313/22
Rady Miasta Grajewa
z dnia 26 stycznia 2022 r.

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

REWITALIZACJA CENTRUM GRAJEWA

SPRAWOZDANIE ZA OKRES 2018-2020

Z POSTĘPU REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA GRAJEWO NA LATA 2017-2027

Grajewo, grudzień 2021 r.

Spis treści

1. WPROWADZENIE
2. OBSZAR REWITALIZACJI
3. WIZJA I GŁÓWNE CELE REWITALIZACJI
4. OCENA STOPNIA I REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH
5. OCENA STOPNIA REALIZACJI CELÓW POPRZEZ POSZCZEGÓLNE PRZEDSIĘWZIĘCIA
6. EWALUACJA - ZMANY W POZIOMIE ZJAWISK KRYZYSOWYCH ZDIAGNOZOWANYCH NA OBSZARZE REWITALIZACJI GRAJEWA W ODNIESIENIU DO CELÓW REWITALIZACJI
7. OCENA AKTUALNOŚCI GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

1. WPROWADZENIE

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Grajewo na lata 2017-2027 (dalej zwany GPR) został przyjęty Uchwałą Nr XLVIII/370/18 Rady Miasta Grajewo z dnia 9 marca 2018 r. Program otrzymał pozytywną opinię Zarządu Województwa Podlaskiego w zakresie zgodności z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* i został wpisany do Wykazu programów rewitalizacji gmin województwa podlaskiego (Uchwała Nr 284/4004/2018 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 10 kwietnia 2018 r.).

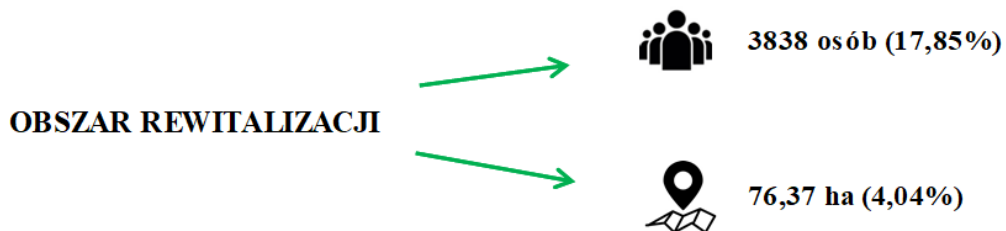
GPR opracowany został w oparciu o szeroko zakrojone analizy i konsultacje społeczne. Obszar wskazany do rewitalizacji odznacza się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z problemami środowiskowymi oraz przestrzenno-funkcjonalnymi. Posiada również istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego miasta.

Sprawozdanie za okres 2018-2020 z postępu realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Grajewo na lata 2017-2027 zostało sporządzone w oparciu o art. 22 ust. 1 ustawy o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 485), który stanowi, że „Gminny program rewitalizacji podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta co najmniej raz na 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym programie.” GPR został uchwalony 09.03.2018 r., zatem w marcu 2021 r. minął trzeci rok realizacji postanowień Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Grajewo.

Zapisy GPR (Rozdział 10.3.1 „Monitoring”) wskazują: „Rekomenduje się, aby Zespół ds. rewitalizacji przygotowywał przynajmniej raz na trzy lata raport/sprawozdanie z postępu realizacji programu rewitalizacji. Przedmiotowy raport/sprawozdanie będzie stanowił element procesu okresowej ewaluacji programu rewitalizacji i powinien być udostępniony interesariuszom procesu rewitalizacji a w szczególności mieszkańcom obszaru rewitalizacji.” Natomiast zgodnie z zapisami Rozdziału 10.3.2 „Ewaluacja”: Oceny aktualności i stopnia realizacji programu dokona Burmistrz Miasta Grajewo raz na trzy lata (tj. w 2021 roku dla okresu 2018-2020 oraz w 2025 roku dla okresu 2021-2024) wykorzystując do tego celu m.in. raporty/sprawozdania z postępu prac wdrożeniowych. Ocena sporządzona przez Burmistrza Miasta Grajewo będzie podlegać zaopiniowaniu przez Komitet rewitalizacji, a następnie przez Radę Miasta Grajewo i zostanie opublikowana na stronie internetowej Miasta i w Biuletynie informacji Publicznej.

2. OBSZAR REWITALIZACJI

Uchwalenie GPR poprzedziło przeprowadzenie diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Grajewie. Na tym etapie wykorzystane zostały formy partycypacji społecznej, których zastosowanie spełniło wymóg skuteczności i adekwatności w kontekście aktywnego uczestnictwa jak najszerszej liczby odbiorców: spotkanie z zespołem ds. rewitalizacji, otwarte spotkanie z mieszkańcami mające na celu konsultacje obszarów rewitalizacji, zbieranie uwag w formie pisemnej i ustnej poprzez formularz uwag oraz ankiety elektroniczne. Podjęcie tych działań pozwoliło na wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Grajewo (Uchwała Nr XXXIII/261/17 Rady Miasta Grajewo z dnia 2 marca 2017 r., zmieniona Uchwałą Nr XXXIX/303/17 Rady Miasta Grajewo z dnia 30 sierpnia 2017 r.), które zajmują nie więcej niż 20% powierzchni miasta Grajewo i są zamieszkałe przez nie więcej niż 30% mieszkańców.

Obszar rewitalizacji obejmuje centralną część miasta Grajewo wraz ze skrzyżowaniem dróg krajowych nr 61 i 65 (Plac Niepodległości) i rozchodzącymi się od tego placu na północ, południe, wschód i zachód

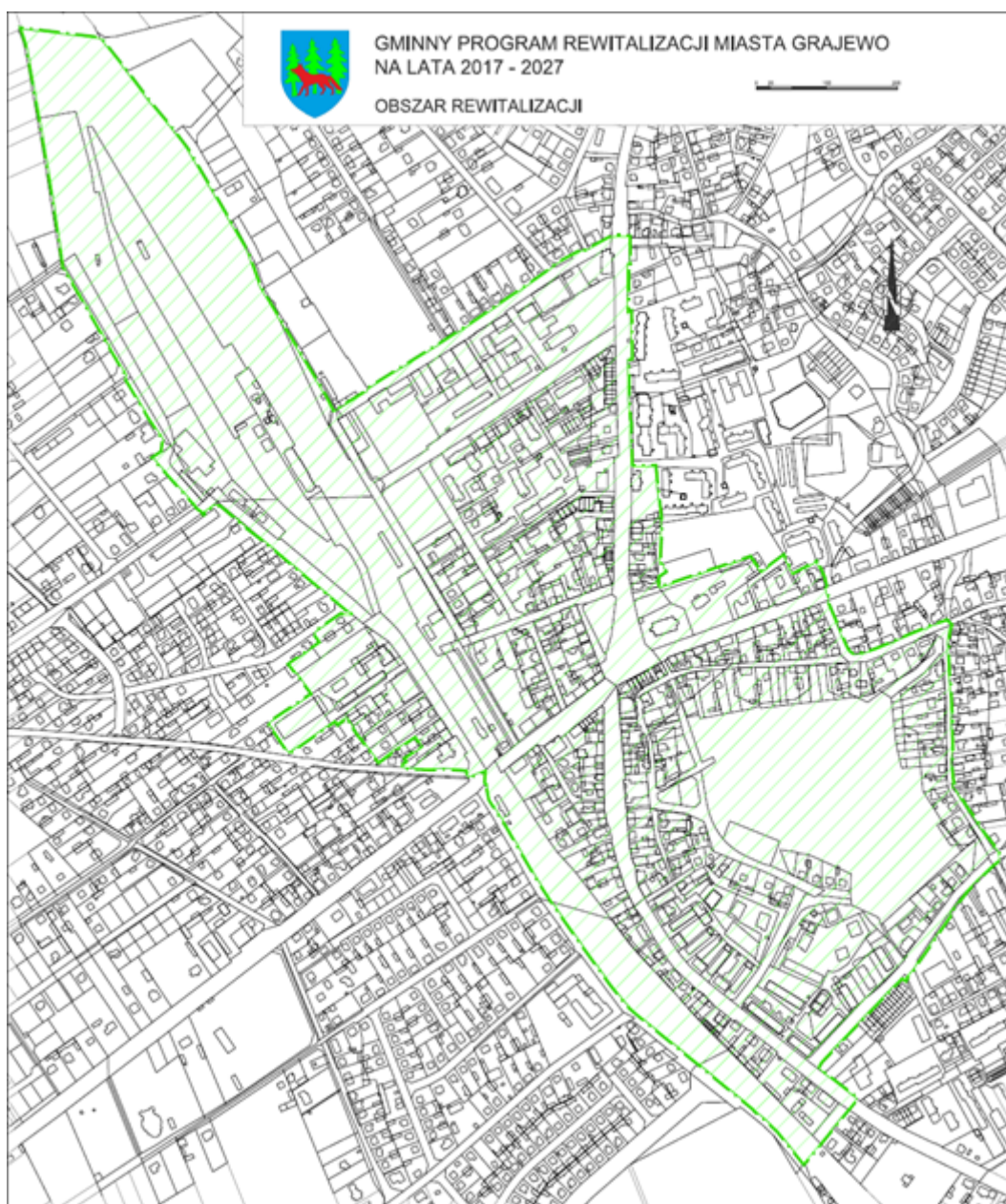

ciągami komunikacyjnymi w obrębie zabudowy wielorodzinnej. Obejmuje najstarszą część miasta (duży udział zabudowy sprzed 1945 roku).

Granicę obszaru wyznacza na południu skrzyżowanie ulicy Wojska Polskiego z ulicą Cmentarną i Konstytucji 3 Maja, na północy ulica Strażacka, na zachodzie ulica Kolejowa, wraz z terenem dworca PKP, na wschodzie skrzyżowanie ulicy Kopernika z ulicą Zieloną.

Obszar zdominowany jest przez zabudowę wielorodzinną, w tym najstarszą część zabudowy mieszkalnej miasta (kamienice z XIX i XX wieku), jak również najnowszą zabudowę, m.in. bloki z lat 70-tych XX wieku w obrębie Osiedla Centrum, kamienice z lat 90-tych XX wieku w obrębie ulicy Ełckiej.

Na obszarze położone są liczne obiekty publiczne, w tym obiekt dworca PKP, dworzec PKS, obiekty administracji publicznej, szkoły. Centrum miasta posiada funkcję handlowo-usługową. W tej części miasta położony jest największy teren zieleni miejskiej (Park Solidarności).

Na potrzeby identyfikacji procesu rewitalizacji w Grajewie zostało stworzone logo, które ma symbolizować zmianę na tym obszarze.

Logo składa się z czterech obszarów o funkcjonalnych powiązaniach:

3. WIZJA I GŁÓWNE CELE REWITALIZACJI

Art.15. ust. 1 pkt 3 i 4 ustawy o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 485) stanowi, że Gminny program rewitalizacji zawiera w szczególności opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji, a także cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służące eliminacji lub ograniczeniu zdiagnozowanych poprzednio negatywnych zjawisk społecznych i powiązanych z nimi problemów gospodarczych, przestrzenno – funkcjonalnych i technicznych.

Wizja obszaru rewitalizacji określona w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Grajewo na lata 2017-2027:

W 2027 roku obszar rewitalizacji Grajewo rozwija się w sposób zrównoważony, stanowiący dobry przykład dla innych miast w regionie w prowadzeniu rewitalizacji.

Każdy grajewianin wie, na czym polega rewitalizacja. Dzięki prowadzonej rewitalizacji miasto jest im bliskie, chcą tu zostać i aktywnie uczestniczą w jego rozwoju.

Ożywiony Plac Niepodległości wraz z nowo powstałym deptakiem (ul. Traugutta, Kilińskiego, Popiełuszki) oraz przyległymi ulicami stanowią oś życia miejskiego, są miejscem, w którym mieszkańcy chcą spotykać się, spędzać wolny czas, robić zakupy. Każdy mieszkaniec ma tu teraz swoje ulubione miejsce, w którym chętnie przebywa. Poprawiony układ komunikacyjny wyzwolił obszar zrewitalizowany spod dominacji ruchu kołowego. Centrum Grajewo stało się przyjazne dla pieszych i rowerzystów.

Centrum Grajewo ma nowy wizerunek. Wypiękniło zarówno w obszarze tkanki mieszkaniowej, jak i atrakcyjnych przestrzeni publicznych, w tym kwaterów ulic i podwórek, z dużą ilością zieleni. W efekcie prowadzonych działań obszar rewitalizacji jest miejscem atrakcyjnym pod względem zamieszkania jak i inwestowania.

Udaje się znacząco ograniczyć zjawisko wykluczenia społecznego. Zadbano o najważniejsze potrzeby mieszkańców.

Zrewitalizowane centrum Grajewo stało się miejscem przyjaznym dla mieszkańców. Mieszkańcy aktywnie uczestniczą w działaniach na rzecz społeczności lokalnej, integrują się w nowo stworzonych przestrzeniach, włączają się w procesy decyzyjne i wspólnie z władzami angażują w tworzenie bliskiego im Grajewo.

Horyzont czasowy realizacji ww. wizji został określony do 2027 roku. Jest to perspektywa, która umożliwia osiągnięcie określonych w GPR celów rewitalizacji poprzez realizację zaplanowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Określone w GPR cele rewitalizacji:

CEL 1. Aktywne zintegrowane społeczeństwo, działające na rzecz społeczności obszaru rewitalizacji.

Kierunki działań:

- aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji,
- wspieranie działalności organizacji pozarządowych, jako istotnego partnera przemian społecznych,

- tworzenie przestrzeni do integracji społecznej,

CEL 2. Zmniejszona skala negatywnych zjawisk społecznych na obszarze rewitalizacji oraz zwiększona spójność społeczna.

Kierunki działań:

- aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych,
- realizacja przedsięwzięć pomocy społecznej na rzecz osób dotkniętych lub zagrożonych alkoholizmem, przemocą w rodzinie,
- zwiększanie bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji,

CEL 3. Zwiększona aktywność gospodarcza obszaru rewitalizacji oraz przedsiębiorczość mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Kierunki działań:

- wspieranie rozwoju przedsiębiorczości,
- tworzenie przestrzeni publicznych wzmacniających konkurencyjność i atrakcyjność prowadzenia działalności gospodarczej na obszarze rewitalizacji,

CEL 4. Atrakcyjne i dopasowane do różnych grup użytkowników przestrzenie publiczne obszaru rewitalizacji oraz funkcjonalna, bezpieczna i estetyczna przestrzeń miejska.

Kierunki działań:

- poprawa stanu przestrzeni publicznych oraz wspólnych, w tym: podwórek, parków, skwerów, chodników, dróg,
- porządkowanie terenów zieleni miejskiej,
- tworzenie miejsc spędzania czasu wolnego dla dzieci, młodzieży oraz osób starszych, tworzenie miejsc, gdzie mogą być realizowane przedsięwzięcia plenerowe integrujące mieszkańców,
- lobbowanie na rzecz realizacji inwestycji drogowych leżących poza kompetencjami Miasta, mającymi na celu poprawę układu komunikacyjnego miasta i regionu (drogi krajowe oraz drogi ekspresowe),
- poprawa drożności komunikacyjnej w przestrzeni obszaru rewitalizacji, m.in. poprzez tworzenie ciągów pieszych, dróg rowerowych, miejsc parkingowych, stref wydzielonych z ruchu,
- poprawa estetyki miejsc i przestrzeni publicznych,
- modernizacja sieci kanalizacyjnej,
- rozwój sieci ciepłowniczej,

CEL 5. Aktywne instytucje i mieszkańcy obszaru rewitalizacji.

Kierunki działań:

- tworzenie lub modernizacja infrastruktury społecznej,
- tworzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży,
- kształtowanie i rozwój oferty kulturalnej oraz rozrywkowej,
- pozyskanie do współpracy i kształcenie liderów społeczności lokalnych,

CEL 6. Poprawiona jakość przestrzeni mieszkaniowej na obszarze rewitalizacji.

Kierunki działań:

- podnoszenie stanu technicznego obiektów mieszkalnych,
- likwidacja zdegradowanych obiektów mieszkalnych i gospodarczych,
- przyciąganie nowych inwestycji mieszkaniowych na obszar rewitalizacji,
- poprawa standardu mieszkań poprzez przyłączenie do sieci ciepłowniczej, kanalizacyjnej, remonty części wspólnych, termomodernizacje;

4. OCENA STOPNIA REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Grajewo na lata 2017-2027 zakłada realizację 28 podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz 23 pozostałych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

W GPR poszczególne projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne przypisane zostały do sześciu celów rewitalizacji, nawiązując bezpośrednio do oczekiwanych kierunków działań rewitalizacyjnych. Wybrane w naborze projekty rewitalizacyjne mają charakter inwestycyjny (twardy) i są uzupełniane działaniami miękkimi.

Poszczególne projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne przypisane zostały do dwóch list:

·Listy podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych – obejmującej najważniejsze projekty, wynikające z diagnozy obszaru oraz jego potrzeb, jak również wpisujące się w cele i kierunki działań zdefiniowane dla obszaru rewitalizacji, które zostały dość precyzyjnie zdefiniowane, zawierające m.in. takie elementy jak: opis przedmiotu projektu, szacunkowa wartość, oczekiwane rezultaty, sposób ich pomiaru, podmiot realizujący, oczekiwane źródła finansowania, jak też terminy realizacji,

·Listy pozostałych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych – obejmującej pozostałe pomysły, których nie udało się dość szczegółowo rozplanować na etapie tworzenia programu rewitalizacji, choćby ze względu na odległy termin realizacji, brak dostatecznej wiedzy nt. sposobu realizacji, etc., a także projekty o mniejszej skali oddziaływania.

Realizacja wypracowanych przedsięwzięć przyczyni się do bezpośredniego dokonania zmian negatywnych zjawisk i wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszaru zdegradowanego.

Podstawowe projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Nazwa i numer projektu z GPR	Stopień realizacji projektu
Projekt nr 1.1 Wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym	Przedsięwzięcie niezrealizowane. Rozpoczęcie realizacji przedsięwzięcia jest uzależnione od pozyskania finansowania zewnętrznego. Pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grajewie oraz Referatu Pozyskiwania Środków w Urzędzie Miasta Grajewo na bieżąco monitorują terminy naborów wniosków ze środków unijnych i krajowych.
Projekt nr 1.2 Utworzenie Centrum Edukacji Specjalnej w Grajewie poprzez przekształcenie Zespołu Szkół Specjalnych im. Jana Pawła II w Grajewie w specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Grajewie oraz rozbudowę jego bazy szkolnej	Przedsięwzięcie niezrealizowane. Rozpoczęcie realizacji przedsięwzięcia jest uzależnione od pozyskania finansowania zewnętrznego.
Projekt nr 1.3 Rozwój działalności "Centrum Nowa Droga"	Przedsięwzięcie zrealizowane częściowo. Od sierpnia 2017 r. do maja 2019 r. na realizację programu działalności Centrum Nowa Droga wydatkowano łącznie środki finansowe w wysokości 120.000,00 zł. Szacowana wartość przedsięwzięcia ujęta w GPR wynosi 900.000,00 zł - 120.000,00 zł (wartość zrealizowanej części przedsięwzięcia) = 780.000,00 zł (kwota pozostała do wykorzystania zgodnie z założeniem przyjętym w GPR). Centrum Nowa Droga zaczęło funkcjonować w Grajewie w sierpniu 2017 r. w budynku Grajewskiego Centrum Kultury. Działania animacyjne i edukacyjne w ramach Centrum prowadzone były do 31.05.2019 roku i koncentrowały się na partycypacji i aktywizacji mieszkańców, głównie z obszaru rewitalizacji miasta. Nazwa Centrum Nowa Droga jest nawiązaniem do hasła promocyjnego miasta „Grajewo zawsze po drodze”. Oznacza jednocześnie nawiązanie do nowej drogi życia, otwarcia nowego rozdziału i zmian na nowe i lepsze. Biorąc pod uwagę występujące liczne przypadki wykluczenia lub zagrożenia wykluczeniem społecznym wśród mieszkańców Grajewa objętego programem rewitalizacji, oznaczało to dążenie tych osób do zmian nawyków życiowych, walkę z uzależnieniami i ubóstwem, a także chęć walki z problemami i zmiany swojego życia na nowe i lepsze. Rozwój

Centrum stał się fundamentem procesu rewitalizacji Grajewa oraz siedzibą zapewniającą pełną infrastrukturę i kapitał społeczny niezbędny do przeprowadzenia kompleksowego procesu rewitalizacji.

Działania Centrum były wzmocnieniem kapitału społecznego mieszkańców obszaru rewitalizacji, wpływały na zwiększenie poczucia odpowiedzialności za miejsce zamieszkania, wzmacniały poczucie przynależności do miasta. Ważną rolę odgrywały spotkania dotyczące działań na rzecz społeczności lokalnej m.in. remontowanie podwórek, tworzenie murali, sadzenie drzew, krzewów, kwiatów. Istotnym aspektem działalności Centrum było zachęcanie mieszkańców do aktywnego decydowania o miejscu, w którym żyją poprzez udział w życiu społecznym i inicjatywach realizowanych na terenie Grajewa.

Działania podjęte w latach 2017-2019 w ramach programu działalności Centrum Nowa Droga to m.in:

1. Konkurs na logo Centrum skierowany do uczniów szkół podstawowych z terenu Grajewa. Projekt logo miał nawiązywać do profilu działania Centrum, które jest miejscem przyjaznym dla dzieci i całych rodzin. W odpowiedzi na konkurs nadesłano prace, które zostały ocenione w trzech kategoriach: dzieci z klas I-III, klas IV-VI, klas VII-VIII szkół podstawowych i gimnazjum. Wszystkie dzieci, których prace zostały wyróżnione otrzymały dyplomy i atrakcyjne nagrody rzeczowe. Była to doskonała okazja na zaangażowanie mieszkańców w proces rewitalizacji oraz wzmocnienie poczucia ich decyzyjności w procesie zarządzania miastem.

2. Mobilne punkty zorganizowane były podczas festynów, wieczorków pod chmurką, potańcówek pod gołym niebem i wieczorków muzycznych. Były to punkty informacji na temat rewitalizacji, w których mieszkańcy mogli obejrzeć makietę planu miasta wraz z zaznaczonym obszarem objętym programem rewitalizacji oraz uzyskać informacje o głównych założeniach rewitalizacji na poszczególnych podwórkach. Przeprowadzone rozmowy z mieszkańcami miały na celu pobudzenie ich do aktywności społecznej na rzecz procesu rewitalizacji. Pozwoliło to na określenie potencjalów, jakie występują w poszczególnych grupach, poznanie sposobu postrzegania i myślenia o procesie rewitalizacji oraz dopasowanie narzędzi edukacyjnych i animacyjnych do pracy z mieszkańcami. W punktach zorganizowanych w środowisku otwartym były dystrybuowane materiały informacyjne na temat miasta i podejmowanych działań.

3. Streetworking. Formą edukacyjno-animacyjną, która wcześniej nie była realizowana w Grajewie była praca streetworkera prowadzona średnio 20 godzin miesięcznie z ludźmi, a zwłaszcza z dziećmi i młodzieżą, na podwórkach na obszarze rewitalizacji. Streetworkerzy zorganizowali szereg wydarzeń zapewniających aktywne i wartościowe spędzanie czasu całych rodzin, udzielali pomocy w realizacji pomysłów, pobudzaniu kreatywności oraz drzemających talentów i pasji, których dzieciom i młodzieży nie brakuje. Zorganizowano m.in. warsztaty plastyczne, wokalne, taneczne, beat-box, budowanie latawców. Poprzez realizację zindywidualizowanych działań możliwa była pomoc tym, którzy do tej pory byli izolowani, odtrąceni i niezauważalni.

4. Festyny na obszarze rewitalizacji, w ścisłym centrum miasta, podczas których zorganizowane były animacje, quiz wiedzy o Grajewie, gry plenerowe, zabawy sportowe i zręcznościowe dla dzieci, młodzieży, seniorów, a także dla całych rodzin. Pozwoliło to na pobudzenie aktywności społecznej i zmotywowanie do kreatywnych działań. Festyny zintegrowały sąsiadów, pobudziły ciekawość poznawania i potrzebę wspólnego tworzenia przestrzeni, w której żyją. Jednocześnie wspierały aktywne formy spędzania czasu i promowały aktywność kulturalną i społeczną.

5. Potańcówki pod gołym niebem na podwórkach w różnych częściach Grajewa dla całych rodzin stanowiły doskonałą okazję do wspólnej zabawy w rytmach inspirującej muzyki i możliwość integracji międzypokoleniowej mieszkańców.

6. Wieczorki muzyczne, podczas których odbyły się mini koncerty. Dzieci

	<p>z poszczególnych podwórek przy akompaniamencie gitary śpiewały piosenki, które przygotowywały podczas dyżurów organizowanych w Centrum Nowa Droga. Celem było wspólne spędzanie wolnego czasu i wzmocnienie więzi rodzinnych.</p> <p>7.Plenerowe Wieczorki „Pod chmurką” - na poszczególnych podwórkach obszaru rewitalizacji tworzone miejsca spotkań w postaci Mobilnego Kina Plenerowego. Celem takiego wydarzenia była integracja mieszkańców, wzmocnienie więzi społecznych we wspólne działanie na rzecz dostępu do kultury.</p> <p>8.Gra Miejska „Śladami Wilka”. Uczestnicy otrzymali mapę ulic Grajewa z zaznaczonymi punktami/budynkami na terenie objętym rewitalizacją. Gra polegała na rozwiązywaniu zagadek dot. poszczególnych punktów. Każdy, kto rozwiązał wszystkie zagadki otrzymał atrakcyjne nagrody, w tym pluszaka wilka (symbol miasta). Celem była dobra zabawa, integracja mieszkańców oraz wzmocnienie więzi rodzinnych i zawiązanie nowych znajomości.</p> <p>9.Dyżury w Centrum Nowa Droga. Centrum prowadziło regularne dyżury min. 2 razy w tygodniu przez 4 godziny, podczas których uczestnicy mogli otrzymać informacje na temat sieci wsparcia działającej na terenie Grajewa m.in. poradnictwa specjalistycznego, terapii uzależnień, możliwości aktywizacji społecznej oraz zawodowej. Podczas dyżurów w Centrum zorganizowano m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> -warsztaty wokalne dla dzieci i dorosłych, w tym seniorów prowadzone przez specjalistę z zakresu nauki śpiewu. -ferie w Centrum Nowa Droga – prowadzone były łącznie przez 5 dni. W ramach wydarzenia dzieci wykonywały ramki do zdjęć z okazji Dnia Babci i Dziadka, zorganizowano wyjście do kina i teatru, spotkanie z filmem i muzyką. -warsztaty beatboxu – prowadzone przez uczestnika programu telewizyjnego „Mam Talent”. Dzieci miały szansę poznać człowieka, który spełnił swoje pasje i marzenia. Uczestnicy nauczyli się kilku utworów i zaprezentowali swoje umiejętności podczas letnich wydarzeń w plenerze. -dwudniowe warsztaty dla kobiet, w tym matek z terenu Grajewa. Podczas warsztatów poruszono m.in. tematy: jak bawić się z dzieckiem, żeby pomagać mu w rozwoju – zajęcia z elementami pedagogiki zabawy, zabawy muzyczno-ruchowe, w jaki sposób mówić dziecku NIE bez ranienia jego uczuć, jak być wobec niego konsekwentnym, asertywnym, jak być szczęśliwą mamą, opiekunką, jak stawiać granice dziecku, kara i nagroda w wychowaniu. Warsztaty poprowadził specjalista z zakresu pracy z rodziną, natomiast stylistka i wizażystka uczyły jak dbać o swój wygląd. Porad o zdrowym żywieniu udzielała dietetyczka. -warsztaty kulinarne – międzypokoleniowe, których celem było wspólne spędzenia czasu i integracja między dziećmi i dorosłymi. Dzieci zapoznały się z podstawowymi zasadami higieny przygotowywania posiłków i bezpiecznego korzystania ze sprzętów kuchennych. Podczas warsztatów dzieci samodzielnie wykonywały tosty i inne lekkie przekąski (sałatki owocowe, kanapki) oraz przygotowywały ciasto i dekorowały upieczone gofry. <p>Kontynuacja realizacji przedsięwzięcia jest uzależniona od pozyskania finansowania zewnętrznego. Pracownicy Referatu Pozyskiwania Środków w Urzędzie Miasta Grajewa na bieżąco monitorują terminy naborów wniosków ze środków unijnych i krajowych.</p>
<p>Projekt nr 2.1 Grajewskie Centrum Aktywnej Integracji</p>	<p>Przedsięwzięcie zrealizowane. Okres realizacji: 01.01.2017-31.12.2017 r. Poniesione koszty: 225.883,25 zł, w tym 78.954,50 zł wkład własny Miasta Grajewa, 146.928,75 zł środki UE (RPOWP 2014 - 2020) Grupa docelowa: 18 osób Projekt pn. „Grajewskie Centrum Aktywnej Integracji II” współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w Ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 Oś Priorytetowa VII Poprawa Spójności Społecznej</p>

	<p>Działania 7.1 Rozwój działań aktywnej integracji realizowany był przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Grajewie oraz Centrum Integracji Społecznej w Grajewie.</p> <p>Projekt skierowany był do 18 uczestników, zamieszkujących teren miasta Grajewo, zarejestrowanych jako osoby bezrobotne w PUP Grajewo, korzystających z pomocy społecznej oraz posiadających III profil pomocy.</p> <p>W projekcie zostały zrealizowane kursy zawodowe, dla osób bezrobotnych, które chciały podnieść swoje kwalifikacje zawodowe w celu poprawy swojej pozycji na rynku pracy.</p> <p>W ramach zadania zleconego przez CIS zrealizowano kursy zawodowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kurs operatora wózków widłowych, - prawo jazdy kat. B, - kurs kwalifikacji wstępnej D i DE. <p>Oprócz kursów zawodowych uczestnicy projektu brali udział w warsztatach porządkowo – ogrodniczym oraz opiekuna osób starszych i chorych. Dodatkowo został zrealizowany kurs ECDL. Wszyscy uczestnicy projektu odbyli indywidualne spotkania z doradcą zawodowym, psychologiem oraz uczestniczyli w treningu umiejętności społecznych.</p> <p>Dzięki realizacji projektu uczestnicy, w ramach zatrudnienia socjalnego w CIS, odbywali praktykę w grajewskim szpitalu, domu pomocy społecznej oraz w PUK.</p>
<p>Projekt nr 2.2 Przeciwdziałanie występowaniu negatywnych zjawisk na obszarze rewitalizacji</p>	<p>Przedsięwzięcie niezrealizowane.</p> <p>Rozpoczęcie realizacji przedsięwzięcia jest uzależnione od pozyskania finansowania zewnętrznego. Pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grajewie oraz Referatu Pozyskiwania Środków w Urzędzie Miasta Grajewo na bieżąco monitorują terminy naborów wniosków ze środków unijnych i krajowych.</p>
<p>Projekt nr 2.3 Wsparcie rodziny i dziecka w środowisku lokalnym na obszarze rewitalizacji</p>	<p>Przedsięwzięcie niezrealizowane.</p> <p>Rozpoczęcie realizacji przedsięwzięcia jest uzależnione od pozyskania finansowania zewnętrznego. Pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grajewie oraz Referatu Pozyskiwania Środków w Urzędzie Miasta Grajewo na bieżąco monitorują terminy naborów wniosków ze środków unijnych i krajowych.</p>
<p>Projekt nr 2.4 Skuteczna i kompleksowa pomoc w istniejących problemach społecznych i dostosowanie systemu pomocy społecznej do zmieniających się warunków na obszarze rewitalizacji</p>	<p>Przedsięwzięcie niezrealizowane.</p> <p>Rozpoczęcie realizacji przedsięwzięcia jest uzależnione od pozyskania finansowania zewnętrznego. Pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grajewie oraz Referatu Pozyskiwania Środków w Urzędzie Miasta Grajewo na bieżąco monitorują terminy naborów wniosków ze środków unijnych i krajowych.</p>
<p>Projekt nr 3.1 Utworzenie reprezentacyjnego deptaku w kwartale ulic Traugutta, Popiełuszki, Kilińskiego, Wojska Polskiego i Placu Niepodległości</p>	<p>Przedsięwzięcie niezrealizowane.</p> <p>We wrześniu 2018 roku została opracowana dokumentacja projektowa dla zadania inwestycyjnego pn. „Zagospodarowanie terenu położonego w rejonie ulic: Kilińskiego, Popiełuszki, Piłsudskiego i Placu Niepodległości”.</p> <p>W dniu 30.09.2020 r. Miasto Grajewo złożyło wniosek o uzyskanie środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 dla jednostek samorządu terytorialnego (jst) na kwotę wsparcia 8.679.150,00 zł. Ostatecznie Grajewo otrzymało dofinansowanie w wysokości 4.000.000,00 zł ze środków Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych na rewitalizację centrum Grajewo, w tym: przebudowę Placu Niepodległości, ul. Traugutta i Kilińskiego, budowę reprezentacyjnego ciągu pieszo-jezdnego (budowa nawierzchni drogowych z parkingami, nawierzchni chodników, oświetlenia ulicznego, sieci wodociągowej, kanalizacji sanitarnej i deszczowej, sieci C.O., zieleni ozdobnej i rekreacyjnej, małej architektury, fontanny; modernizację energetyczną z remontem i doposażeniem w instalacje oraz przyłącza 4 wielorodzinnych budynków komunalnych).</p> <p>Zadanie zostanie zrealizowane do 2022 r. częściowo, proporcjonalnie do otrzymanej kwoty.</p>
<p>Projekt nr 4.1 Zagospodarowanie Parku Solidarności oraz tworzenie terenów zielonych na obszarze rewitalizacji</p>	<p>Przedsięwzięcie zrealizowane.</p> <p>Poniesione koszty: 8.542.798,80 zł, w tym 3.175.316,43 zł wkład własny Miasta Grajewo, 5.367.482,37 zł środki UE (POIiŚ 2014 - 2020).</p> <p>Projekt realizowany był w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i</p>

	<p>Środowisko na lata 2014-2020; oś priorytetowa II Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu; działanie 2.5 Poprawa jakości środowiska miejskiego.</p> <p>Okres realizacji projektu: 2018 - 2020</p> <p>Celem głównym projektu było: zwiększenie powierzchni terenów zieleni dostępnych w mieście Grajewo oraz edukacja ekologiczna mieszkańców poprzez zagospodarowanie trzech wyodrębnionych obszarów dla potrzeb wypoczynku i rekreacji.</p> <p>Projekt zakładał urządzenie trzech obszarów parkowych o łącznej powierzchni 8,99 ha, z czego 8,0 ha na obszarze rewitalizacji. Docelowy sposób zagospodarowania terenu zakładał, że każdy z terenów będzie w minimum 70 % pokryty zielenią. Wszelkie ubytki w zieleni, które wystąpiły w trakcie realizacji projektu zostały naprawione lub skompensowane przez nowe nasadzenia. Wszystkie tereny zieleni miejskiej po zakończeniu realizacji projektu zostały bezpłatnie dostępne dla społeczeństwa.</p> <p>Opis wyznaczonych obszarów:</p> <p><u>Obszar 1. Park Solidarności</u></p> <p>Park Solidarności został zaplanowany jako wielofunkcyjna przestrzeń spacerowo-rekreacyjna. Przestrzeń parku została podzielona na dwie strefy:</p> <ul style="list-style-type: none"> -część południowa - zadrzewiona, jako teren parkowy spacerowy z wykorzystaniem układu istniejących ścieżek; -część północna - z niską zielenią krzewów i kwiatów, jako teren lokalizacji stref rekreacyjnych: placu zabaw, wiaty rekreacyjnej, strefy piknikowej, siłowni terenowej, itp. <p>Zakres planowanych prac zakładał:</p> <ul style="list-style-type: none"> -regulację linii brzegowej stawów wraz z jej wzmocnieniem oraz obsadzeniem roślinami wodnymi; -budowę alejek i ścieżek spacerowych; -nowe nasadzenia drzewami, krzewami, bylinami, roślinami ozdobnymi, utworzenie łąk kwietnych oraz klombów; -wykonanie oświetlenia parku; -budowę placu zabaw, pump-tracku, toalety samoobsługowej; -montaż elementów małej architektury (ławki, wiaty, elementy rekreacyjne, itp.) <p><u>Obszar 2. Skwer na Osiedlu Jana Pawła II</u></p> <p>Głównym celem wykonania prac na tym obszarze było stworzenie miejsca parkowo-rekreacyjnego o kameralnym charakterze, które nawiązywałoby do historycznych tradycji miejsca z uwzględnieniem najnowszych trendów projektowych. Istniejący drzewostan uzupełniony został żywopłotami liściastymi zróżnicowanymi kolorystycznie. Koncepcja zakładała utworzenia miejsca wypoczynkowego w postaci niewielkiego prostokątnego placu o wymiarach ok. 23 x 16 m w centralnej części terenu, w bezpośrednim sąsiedztwie starego budynku wieży ciśnień. Dodatkową atrakcją stał się wydzielony w niewielkiej odległości plac z urządzeniami do ćwiczeń na świeżym powietrzu.</p> <p><u>Obszar 3. Skwer przy ul. Ekologicznej (teren w sąsiedztwie Pływalni Miejskiej i Muzeum Mleka)</u></p> <p>Zagospodarowanie terenu przy ul. Ekologicznej zakładało, iż teren byłby jednym z wielu terenów zielonych miasta połączonych ścieżkami rowerowymi w trakt poprzetykany terenami zielonymi i rekreacyjnymi. W ramach zagospodarowania zielenią zostały wykonane nowe nasadzenia uporządkowanej zieleni wysokiej i niskiej. Na części terenu wykonano plac zabaw z elementami siłowni plenerowej, co uzupełniło i wzbogaciło ofertę rekreacyjną miejsca.</p>
<p>Projekt nr 4.2 Poprawa jakości przestrzeni publicznej w obrębie Placu Niepodległości i udostępnienie jej na cele społeczne</p>	<p>Przedsięwzięcie niezrealizowane.</p> <p>We wrześniu 2018 roku została opracowana dokumentacja projektowa dla zadania inwestycyjnego pn. „Zagospodarowanie terenu położonego w rejonie ulic: Kilińskiego, Popiełuszki, Piłsudskiego i Placu Niepodległości”.</p> <p>W dniu 30.09.2020 r. Miasto Grajewo złożyło wniosek o uzyskanie</p>

	<p>środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 dla jednostek samorządu terytorialnego (jst) na kwotę wsparcia 8.679.150,00 zł. Ostatecznie Grajewo otrzymało dofinansowanie w wysokości 4.000.000,00 zł ze środków Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych na rewitalizację centrum Grajewa, w tym: przebudowę Placu Niepodległości, ul. Traugutta i Kilińskiego, budowę reprezentacyjnego ciągu pieszo-jezdnego (budowa nawierzchni drogowych z parkingami, nawierzchni chodników, oświetlenia ulicznego, sieci wodociągowej, kanalizacji sanitarnej i deszczowej, sieci C.O., zieleni ozdobnej i rekreacyjnej, małej architektury, fontanny; modernizację energetyczną z remontem i doposażeniem w instalacje oraz przyłącza 4 wielorodzinnych budynków komunalnych.</p> <p>Zadanie zostanie zrealizowane do 2022 r. częściowo, proporcjonalnie do otrzymanej kwoty.</p>
<p>Projekt nr 4.3 Poprawa jakości przestrzeni publicznej w obrębie ulicy Popiełuszki</p>	<p>Przedsięwzięcie zrealizowane częściowo.</p> <p>Od września do grudnia 2020 r. Miasto Grajewo realizowało zadanie pn. „Zagospodarowanie terenu położonego przy ul. Ks. J. Popiełuszki w ramach rewitalizacji centrum Grajewa”.</p> <p>Wartość inwestycji wyniosła 546.188,32 zł, w tym 346.188,32 zł środki własne Miasta Grajewo, 200.000,00 zł środki z budżetu Województwa Podlaskiego (pomoc finansowa w formie dotacji celowej).</p> <p>Szacowana wartość przedsięwzięcia ujęta w GPR wynosi 800.000,00 zł – 546.188,32 zł (wartość zrealizowanej części przedsięwzięcia) = 253.811,68 zł (kwota pozostała do wykorzystania zgodnie z założeniem przyjętym w GPR).</p> <p>Realizacja inwestycji polegała m.in. na wykonaniu elementów jak:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1)roboty drogowe, w tym: <ol style="list-style-type: none"> a)droga dojazdowa do parkingów z kostki betonowej, b)parkingi z kostki betonowej z pasami wyznaczającymi miejsca postojowe, c)zatoka autobusowa z kostki betonowej, d)zatoka postojowa „TAXI” z kostki betonowej z pasami wyznaczającymi miejsca postojowe, e)chodniki z kostki betonowej, f)oznakowanie poziome i pionowe, g)roboty rozbiórkowe istniejących nawierzchni drogowych z wywozem materiałów z rozbiórki; 2)roboty sanitarne, w tym: <ol style="list-style-type: none"> a)kanalizacja deszczowa, studnie rewizyjne, przykanaliki zakończone ulicznymi wpustami ściekowymi, b)sieć wodociągowa wraz z przepięciem istniejących przyłączy, przyłącze wodociągowe do projektowanej fontanny; 3)roboty elektryczne, w tym: <ol style="list-style-type: none"> a)linia oświetleniowa – przestawienie istniejących słupów oświetleniowych poza obszar projektowanej zatoki autobusowej i zatoki TAXI; 4)roboty telekomunikacyjne, w tym: <ol style="list-style-type: none"> a)kanalizacja teletechniczna; 5)zielen <ol style="list-style-type: none"> a)nasadzenie drzew i krzewów w rejonie parkingu zgodnie z projektem zieleni;
<p>Projekt nr 4.4 Budowa nawierzchni jezdni oraz kanalizacji deszczowej w ul. Popiełuszki w Grajewie</p>	<p>Przedsięwzięcie zrealizowane.</p> <p>Okres realizacji: sierpień – październik 2017 r.</p> <p>Poniesione koszty: 1.242.711,50 zł (wkład własny Miasta Grajewo)</p> <p>Realizacja inwestycji polegała m.in. na wykonaniu elementów jak:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1)roboty drogowe w ul. Popiełuszki, w tym: <ol style="list-style-type: none"> a)roboty rozbiórkowe (krawężniki, chodniki z płytek betonowych, obrzeża, nawierzchnia z płyt drogowych, nawierzchnia z mas bitumicznych), b)budowa nawierzchni drogowej: <ul style="list-style-type: none"> -ustawienie krawężników betonowych na ławie betonowej, -warstwa ścieralna i wiążąca z betonu asfaltowego, -podbudowa z kruszywa naturalnego,

	<p>-podsypka piaskowa, -odnowienie istniejącego oznakowania poziomego; c)budowa parkingów, chodników i zjazdów: -ustawienie obrzeży betonowych, -budowa chodników, parkingów i zjazdów z kostki brukowej, -podbudowa z kruszywa naturalnego; 2)roboty kanalizacyjne w ul. Popieluszki, w tym: a)budowa kanalizacji deszczowej z rur PP, b)budowa przykanalików i studzienek ściekowych z osadnikiem, c)budowa studni rewizyjnych z kręgów betonowych, d)demontaż istniejących studni kanalizacyjnych, e)wymiana płyt górnych wraz z pierścieniami odciążającymi w istniejących studniach kanalizacji deszczowej;</p>
Projekt nr 4.5 Budowa brakującej infrastruktury technicznej - sieć kanalizacji sanitarnej	<p>Przedsięwzięcie niezrealizowane. Rozpoczęcie realizacji przedsięwzięcia jest uzależnione od pozyskania finansowania zewnętrznego. Pracownicy Referatu Pozyskiwania Środków w Urzędzie Miasta Grajewo na bieżąco monitorują terminy naborów wniosków ze środków unijnych i krajowych.</p>
Projekt nr 4.6 Budowa osiedlowej sieci ciepłej wraz z przyłączami z rur preizolowanych do budynków w Grajewie w obszarze rewitalizacji na terenie miasta Grajewo	<p>Przedsięwzięcie niezrealizowane. Rozpoczęcie realizacji przedsięwzięcia jest uzależnione od pozyskania finansowania zewnętrznego. Pracownicy Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. oraz Referatu Pozyskiwania Środków w Urzędzie Miasta Grajewo na bieżąco monitorują terminy naborów wniosków ze środków unijnych i krajowych.</p>
Projekt nr 4.7 Budowa brakującej infrastruktury technicznej - sieć ciepłownicza	<p>Przedsięwzięcie niezrealizowane. Rozpoczęcie realizacji przedsięwzięcia jest uzależnione od pozyskania finansowania zewnętrznego. Pracownicy Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. oraz Referatu Pozyskiwania Środków w Urzędzie Miasta Grajewo na bieżąco monitorują terminy naborów wniosków ze środków unijnych i krajowych.</p>
Projekt nr 5.1 Poprawa wyposażenia w infrastrukturę techniczną ułatwiającą dostęp do usług dla osób zagrożonych wykluczeniem oraz zwiększenie komfortu pracy	<p>Przedsięwzięcie niezrealizowane. Rozpoczęcie realizacji przedsięwzięcia jest uzależnione od pozyskania finansowania zewnętrznego. Pracownicy Referatu Pozyskiwania Środków w Urzędzie Miasta Grajewo na bieżąco monitorują terminy naborów wniosków ze środków unijnych i krajowych.</p>
Projekt nr 5.2 Świetlica biblioteczna - miejsce spotkań czytelników z obszaru rewitalizacji	<p>Przedsięwzięcie niezrealizowane. Rozpoczęcie realizacji przedsięwzięcia jest uzależnione od pozyskania finansowania zewnętrznego. Pracownicy Miejskiej Biblioteki Publicznej w Grajewie oraz Referatu Pozyskiwania Środków w Urzędzie Miasta Grajewo na bieżąco monitorują terminy naborów wniosków ze środków unijnych i krajowych.</p>
Projekt nr 5.3 Modernizacja hali sportowej MOSiR jako dobra zmiana na nowe wyzwania	<p>Przedsięwzięcie niezrealizowane. Rozpoczęcie realizacji przedsięwzięcia jest uzależnione od pozyskania finansowania zewnętrznego. Pracownicy Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Grajewie oraz Referatu Pozyskiwania Środków w Urzędzie Miasta Grajewo na bieżąco monitorują terminy naborów wniosków ze środków unijnych i krajowych.</p>
Projekt nr 6.1 Termomodernizacja budynku komunalnego ul. Kopernika 10A	<p>Przedsięwzięcie zrealizowane częściowo. W 2018 r. Miasto Grajewo zrealizowało część inwestycji na kwotę 141.992,40 zł (środki własne miasta). Szacowana kwota przedsięwzięcia ujęta w GPR wynosi 600.000,00 zł – 141.992,40 zł (wartość zrealizowanej części przedsięwzięcia) = 458.007,60 zł (kwota pozostała do wykorzystania zgodnie z założeniem przyjętym w GPR). W okresie od czerwca do września 2018 r. Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Grajewie wykonało instalację centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej w budynku przy ul. Kopernika 10A w Grajewie. Zakres zamówienia obejmował: -wykonanie węzła cieplnego dwufunkcyjnego kompaktowego z zasobnikiem ciepłej wody użytkowej wraz z podłączeniem do przyłącza wysokich i niskich parametrów,</p>

	<p>-wykonanie robót budowlanych w pomieszczeniu węzła ciepłego, w tym: docieplenie ścian zewnętrznych budynku, remont dachu, wymiana okien – 2 szt. oraz drzwi wejściowych i wewnętrznych, wykonanie wentylacji grawitacyjnej, szpachlowanie i malowanie ścian wewnętrznych oraz wyrównanie posadzki,</p> <p>-wykonanie instalacji elektrycznych w pomieszczeniu węzła ciepłego,</p> <p>-budowa przyłącza ciepłego wysokich parametrów z rur preizolowanych o długości 32 mb,</p> <p>-budowa przyłącza niskich parametrów ciepłej wody użytkowej i cyrkulacji z rur preizolowanych o długości 32 mb,</p> <p>-wykonanie instalacji wewnętrznej centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej z cyrkulacją (doprowadzenie instalacji do punktów czerpalnych),</p> <p>-wymiana stolarki okiennej (wraz z oknem na klatce schodowej) – 17 szt. oraz wymiana drzwi wejściowych do budynku;</p> <p>Kontynuacja realizacji przedsięwzięcia jest uzależniona od pozyskania finansowania zewnętrznego. Pracownicy Referatu Pozyskiwania Środków w Urzędzie Miasta Grajewo na bieżąco monitorują terminy naborów wniosków ze środków unijnych i krajowych.</p>
<p>Projekt nr 6.2 Termomodernizacja budynków komunalnych przy ul. Niepodległości, ul. Piłsudskiego</p>	<p>Przedsięwzięcie niezrealizowane.</p> <p>W 2019 roku zostały wykonane projekty termomodernizacji i modernizacji budynków wielorodzinnych przy ul. Piłsudskiego 3, Piłsudskiego 5, Piłsudskiego 7-9.</p> <p>W dniu 23.12.2020 r. Miasto Grajewo złożyło wniosek o uzyskanie środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 dla jednostek samorządu terytorialnego (jst). Inwestycja polega na modernizacji budynków komunalnych wielorodzinnych w Grajewie pod adresami: Piłsudskiego 1-3, Piłsudskiego 5, Piłsudskiego 7-9, Traugutta 6A, Traugutta 10, Kilińskiego 5, Elcka 5 (głęboka termomodernizacja energetyczna budynków z remontem zdegradowanych elementów zewnętrznych i wewnętrznych wraz z doposażeniem w brakujące instalacje oraz przyłącza do sieci miejskich 7 wielorodzinnych budynków komunalnych, znajdujących się w ścisłym historycznym centrum Grajewo). Miasto Grajewo wnioskowało o dofinansowanie zadania w wysokości 5.260.000,00 zł ze środków Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych.</p> <p>W dniu 31.03.2021 r. w Biuletynie Informacji Publicznej Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku został opublikowany wykaz jednostek samorządu terytorialnego, których inwestycje otrzymały środki Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych. Miasto Grajewo nie otrzymało dofinansowania na zgłoszone przedsięwzięcia.</p> <p>Rozpoczęcie realizacji przedsięwzięcia jest uzależnione od pozyskania finansowania zewnętrznego. Pracownicy Referatu Pozyskiwania Środków w Urzędzie Miasta Grajewo na bieżąco monitorują terminy naborów wniosków ze środków unijnych i krajowych.</p>
<p>Projekt nr 6.3 Termomodernizacja budynku komunalnego ul. Kilińskiego 5</p>	<p>Przedsięwzięcie niezrealizowane.</p> <p>W 2019 roku został wykonany projekt termomodernizacji i modernizacji budynku wielorodzinnego przy ul. Kilińskiego 5.</p> <p>W dniu 23.12.2020 r. Miasto Grajewo złożyło wniosek o uzyskanie środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 dla jednostek samorządu terytorialnego (jst). Inwestycja polega na modernizacji budynków komunalnych wielorodzinnych w Grajewie pod adresami: Piłsudskiego 1-3, Piłsudskiego 5, Piłsudskiego 7-9, Traugutta 6A, Traugutta 10, Kilińskiego 5, Elcka 5 (głęboka termomodernizacja energetyczna budynków z remontem zdegradowanych elementów zewnętrznych i wewnętrznych wraz z doposażeniem w brakujące instalacje oraz przyłącza do sieci miejskich 7 wielorodzinnych budynków komunalnych, znajdujących się w ścisłym historycznym centrum Grajewo). Miasto Grajewo wnioskowało o dofinansowanie zadania w wysokości 5.260.000,00 zł ze środków Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych.</p> <p>W dniu 31.03.2021 r. w Biuletynie Informacji Publicznej Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku został opublikowany wykaz</p>

	<p>jednostek samorządu terytorialnego, których inwestycje otrzymały środki Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych. Miasto Grajewo nie otrzymało dofinansowania na zgłoszone przedsięwzięcia.</p> <p>Rozpoczęcie realizacji przedsięwzięcia jest uzależnione od pozyskania finansowania zewnętrznego. Pracownicy Referatu Pozyskiwania Środków w Urzędzie Miasta Grajewo na bieżąco monitorują terminy naborów wniosków ze środków unijnych i krajowych.</p>
<p>Projekt nr 6.4 Termomodernizacja budynku komunalnego ul. Elcka 5</p>	<p>Przedsięwzięcie niezrealizowane.</p> <p>W 2019 roku został wykonany projekt termomodernizacji i modernizacji budynku wielorodzinnego przy ul. Elckiej 5.</p> <p>W dniu 23.12.2020 r. Miasto Grajewo złożyło wniosek o uzyskanie środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 dla jednostek samorządu terytorialnego (jst). Inwestycja polega na modernizacji budynków komunalnych wielorodzinnych w Grajewie pod adresami: Piłsudskiego 1-3, Piłsudskiego 5, Piłsudskiego 7-9, Traugutta 6A, Traugutta 10, Kilińskiego 5, Elcka 5 (głęboka termomodernizacja energetyczna budynków z remontem zdegradowanych elementów zewnętrznych i wewnętrznych wraz z doposażeniem w brakujące instalacje oraz przyłącza do sieci miejskich 7 wielorodzinnych budynków komunalnych, znajdujących się w ścisłym historycznym centrum Grajewo). Miasto Grajewo wnioskowało o dofinansowanie zadania w wysokości 5.260.000,00 zł ze środków Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych.</p> <p>W dniu 31.03.2021 r. w Biuletynie Informacji Publicznej Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku został opublikowany wykaz jednostek samorządu terytorialnego, których inwestycje otrzymały środki Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych. Miasto Grajewo nie otrzymało dofinansowania na zgłoszone przedsięwzięcia.</p> <p>Rozpoczęcie realizacji przedsięwzięcia jest uzależnione od pozyskania finansowania zewnętrznego. Pracownicy Referatu Pozyskiwania Środków w Urzędzie Miasta Grajewo na bieżąco monitorują terminy naborów wniosków ze środków unijnych i krajowych.</p>
<p>Projekt nr 6.5 Termomodernizacja budynku komunalnego ul. Kopernika 13</p>	<p>Przedsięwzięcie niezrealizowane.</p> <p>W 2019 roku został wykonany projekt termomodernizacji i modernizacji budynku wielorodzinnego przy ul. Kopernika 13.</p> <p>Rozpoczęcie realizacji przedsięwzięcia jest uzależnione od pozyskania finansowania zewnętrznego. Pracownicy Referatu Pozyskiwania Środków w Urzędzie Miasta Grajewo na bieżąco monitorują terminy naborów wniosków ze środków unijnych i krajowych.</p>
<p>Projekt nr 6.6 Termomodernizacja budynku komunalnego ul. Kopernika 19</p>	<p>Przedsięwzięcie niezrealizowane.</p> <p>W 2019 roku został wykonany projekt termomodernizacji i modernizacji budynku wielorodzinnego przy ul. Kopernika 19.</p> <p>Rozpoczęcie realizacji przedsięwzięcia jest uzależnione od pozyskania finansowania zewnętrznego. Pracownicy Referatu Pozyskiwania Środków w Urzędzie Miasta Grajewo na bieżąco monitorują terminy naborów wniosków ze środków unijnych i krajowych.</p>
<p>Projekt nr 6.7 Termomodernizacja budynku komunalnego ul. Kopernika 21</p>	<p>Przedsięwzięcie niezrealizowane.</p> <p>W 2019 roku został wykonany projekt termomodernizacji i modernizacji budynku wielorodzinnego przy ul. Kopernika 21.</p> <p>Rozpoczęcie realizacji przedsięwzięcia jest uzależnione od pozyskania finansowania zewnętrznego. Pracownicy Referatu Pozyskiwania Środków w Urzędzie Miasta Grajewo na bieżąco monitorują terminy naborów wniosków ze środków unijnych i krajowych.</p>
<p>Projekt nr 6.8 Termomodernizacja budynku komunalnego ul. Traugutta 6A</p>	<p>Przedsięwzięcie niezrealizowane.</p> <p>W 2019 roku został wykonany projekt termomodernizacji i modernizacji budynku wielorodzinnego przy ul. Traugutta 6A.</p> <p>W dniu 23.12.2020 r. Miasto Grajewo złożyło wniosek o uzyskanie środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 dla jednostek samorządu terytorialnego (jst). Inwestycja polega na modernizacji budynków komunalnych wielorodzinnych w Grajewie pod adresami: Piłsudskiego 1-3, Piłsudskiego 5, Piłsudskiego 7-9, Traugutta 6A, Traugutta 10, Kilińskiego 5, Elcka 5 (głęboka termomodernizacja energetyczna budynków z remontem zdegradowanych elementów zewnętrznych i wewnętrznych wraz</p>

	<p>z doposażeniem w brakujące instalacje oraz przyłącza do sieci miejskich 7 wielorodzinnych budynków komunalnych, znajdujących się w ścisłym historycznym centrum Grajewa). Miasto Grajewo wnioskowało o dofinansowanie zadania w wysokości 5.260.000,00 zł ze środków Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych.</p> <p>W dniu 31.03.2021 r. w Biuletynie Informacji Publicznej Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku został opublikowany wykaz jednostek samorządu terytorialnego, których inwestycje otrzymały środki Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych. Miasto Grajewo nie otrzymało dofinansowania na zgłoszone przedsięwzięcia.</p> <p>Rozpoczęcie realizacji przedsięwzięcia jest uzależnione od pozyskania finansowania zewnętrznego. Pracownicy Referatu Pozyskiwania Środków w Urzędzie Miasta Grajewo na bieżąco monitorują terminy naborów wniosków ze środków unijnych i krajowych.</p>
<p>Projekt nr 6.9 Termomodernizacja budynku komunalnego ul. Traugutta 10</p>	<p>Przedsięwzięcie niezrealizowane.</p> <p>W 2019 roku został wykonany projekt termomodernizacji i modernizacji budynku wielorodzinnego przy ul. Traugutta 10.</p> <p>W dniu 23.12.2020 r. Miasto Grajewo złożyło wniosek o uzyskanie środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 dla jednostek samorządu terytorialnego (jst). Inwestycja polega na modernizacji budynków komunalnych wielorodzinnych w Grajewie pod adresami: Piłsudskiego 1-3, Piłsudskiego 5, Piłsudskiego 7-9, Traugutta 6A, Traugutta 10, Kilińskiego 5, Elcka 5 (głęboka termomodernizacja energetyczna budynków z remontem zdegradowanych elementów zewnętrznych i wewnętrznych wraz z doposażeniem w brakujące instalacje oraz przyłącza do sieci miejskich 7 wielorodzinnych budynków komunalnych, znajdujących się w ścisłym historycznym centrum Grajewa). Miasto Grajewo wnioskowało o dofinansowanie zadania w wysokości 5.260.000,00 zł ze środków Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych.</p> <p>W dniu 31.03.2021 r. w Biuletynie Informacji Publicznej Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku został opublikowany wykaz jednostek samorządu terytorialnego, których inwestycje otrzymały środki Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych. Miasto Grajewo nie otrzymało dofinansowania na zgłoszone przedsięwzięcia.</p> <p>Rozpoczęcie realizacji przedsięwzięcia jest uzależnione od pozyskania finansowania zewnętrznego. Pracownicy Referatu Pozyskiwania Środków w Urzędzie Miasta Grajewo na bieżąco monitorują terminy naborów wniosków ze środków unijnych i krajowych.</p>
<p>Projekt nr 6.10 Termomodernizacja budynku komunalnego ul. Łazienna 9</p>	<p>Przedsięwzięcie niezrealizowane.</p> <p>W 2019 roku został wykonany projekt termomodernizacji i modernizacji budynku wielorodzinnego przy ul. Łazienna 9.</p> <p>Rozpoczęcie realizacji przedsięwzięcia jest uzależnione od pozyskania finansowania zewnętrznego. Pracownicy Referatu Pozyskiwania Środków w Urzędzie Miasta Grajewo na bieżąco monitorują terminy naborów wniosków ze środków unijnych i krajowych.</p>

Część przedsięwzięć podstawowych, pomimo starań Urzędu Miasta Grajewo i jednostek organizacyjnych, nie uzyskało dofinansowania, co powoduje przesunięcie ich realizacji w czasie.

W GPR oprócz podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostały opisane pozostałe projekty, których na etapie tworzenia programu rewitalizacji nie udało się szczegółowo zdefiniować, natomiast ich przyszła realizacja wykazuje zbieżność z celami rewitalizacji lub może wnieść wkład w rozwiązywanie problemów społecznych, koncentrujących się na obszarze rewitalizacji.

Pozostałe projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Cele rewitalizacji	Kierunki działań rewitalizacyjnych i zadania rewitalizacyjne
<p>Cel 1. Aktywne zintegrowane społeczeństwo, działające na rzecz społeczności obszaru rewitalizacji</p>	<p>Zwiększanie aktywności społecznej:</p> <ul style="list-style-type: none"> ·Wsparcie rozwoju i integracja organizacji pozarządowych, m.in. poprzez utworzenie i działalność inkubatora NGO, ·Wykorzystanie potencjału społecznego seniorów - centrum integracji dla seniorów z obszaru rewitalizacji, ·Rozwijanie koncepcji partycypacji społecznej w procesie decyzyjnym w zakresie

	redystrybucji części środków budżetowych na rzecz obszaru rewitalizacji, ·Poszukiwanie i kształcenie liderów lokalnych, ·Prowadzenie pracy socjalnej na rzecz osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób niepełnosprawnych i starszych, Efekt: zwiększanie społecznego zaangażowania w sprawy publiczne
<p>Projekty w trakcie realizacji lub zrealizowane przez Miasto Grajewo lub jednostki organizacyjne, mieszczące się w ww. zakresie i wpisujące się w Cel 1.:</p> <p>1.Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Grajewie w 2019 r. otrzymał dotację na remont Klubu Seniora w ramach Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2015-2020.</p> <p>Zadanie polegało na modernizacji zaplecza hydraulicznego, elektrycznego, infrastruktury budowlanej oraz wyposażeniu Klubu Seniora mieszczącego się przy ul. Konstytucji 3-go Maja 2B w Grajewie. Przedmiotem projektu było wykonanie prac remontowych w budynku, tj. wyposażenie i modernizacja pomieszczeń, wymiana elektryki i hydrauliki.</p> <p>Klub Seniora w Grajewie jest miejscem, w którym regularnie spotykają się seniorzy zamieszkujący teren miasta Grajewo. Tu organizują sobie czas wolny oraz przychodzą jeść obiady. Pomieszczenia Klubu Seniora użytkowane są codziennie zarówno przez seniorów, jak też personel tam pracujący.</p> <p>Budynek, jak też pomieszczenia od dawna nie były remontowane. W związku z powyższym niezbędne było przeprowadzenie remontu oraz wyposażenie obiektu tak, aby odświeżyć jego wizerunek i poprawić komfort pobytu seniorów. Realizacja zadania publicznego była niezwykle ważna.</p> <p>Adresatami zadania publicznego byli seniorzy – osoby nieaktywne zawodowo zamieszkujące teren miasta Grajewo w wieku 60+. Dotacja na inwestycję miała na celu modernizację, wyposażenie i dostosowanie pomieszczeń do standardu pozwalającego na komfortowe warunki przebywania, rekreacji i edukacji seniorów. W ramach zadania została przeprowadzona modernizacja elektryki, hydrauliki i infrastruktury budowlanej oraz zakup wyposażenia Klubu Seniora w Grajewie.</p> <p>Koszt całkowity przedsięwzięcia 150 000,00 zł, w tym 30 000,00 zł wkład własny.</p> <p>2.Klub Seniora w Grajewie</p> <p>Okres realizacji projektu: lipiec 2020 r. - marzec 2022 r.</p> <p>Wartość projektu: 467 027,70 zł, w tym kwota dofinansowania 410 867,70 zł. Projekt realizowany przez podmioty inne niż LGD, w ramach realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania Biebrzański Dar Natury z zakresu Typu Projektu nr 9, Działania 9.1 Rewitalizacja społeczna i kształtowanie kapitału społecznego, Osi Priorytetowej IX Rozwój lokalny, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020.</p> <p>Grupa docelowa: 40 seniorów zamieszkujących teren miasta Grajewo.</p> <p>Ośrodek Wspierania Organizacji Pozarządowych w Białymstoku wraz z Miastem Grajewo (jako partnerem) i Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Grajewie realizują projekt skierowany do seniorów.</p> <p>Celem projektu jest przeciwdziałanie osamotnieniu i marginalizacji seniorów, osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Cel realizowany jest poprzez prowadzenie zajęć w klubie seniora, które zagospodarują czas wolny, po zakończeniu aktywności zawodowej oraz zwiększą aktywność i uczestnictwo 40 osób starszych w życiu społecznym.</p> <p>W ramach wspólnych działań powstanie nowoczesne miejsce świadczenia usług opiekuńczych w formie stałych lub krótkookresowych miejsc pobytu dziennego. Projekt oferuje zestaw kompleksowych i zindywidualizowanych form wsparcia dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Prowadzone będą zajęcia mające na celu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1)zagospodarowanie czasu wolnego po zakończeniu aktywności zawodowej (m.in. rozwijanie umiejętności i indywidualnych zainteresowań); 2)zwiększenie aktywności i uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym; 3)działalność prozdrowotną (m.in. edukacja zdrowotna, poradnictwo lekarza, spotkania z dietetykiem, rehabilitantem, psychologiem, terapeutą), kulturalną (wyjścia do kina, teatru, opery, wycieczki do instytucji kultury – do muzeum, galerii itp.) i edukacyjną (m.in. nauka obsługi komputera, korzystania z Internetu); 4)prowadzenie zajęć z zakresu kultury fizycznej poprzez organizację zajęć sportowych np. nordic walking, zorganizowane zajęcia w ramach stref aktywności rodzinnej, aerobik, aqua aerobik itp.; 5)tworzenie grup samopomocowych, których członkowie będą wzajemnie się wspierać w trudnościach życia codziennego; 6)poradnictwo prawne realizowane poprzez udzielanie seniorom informacji o obowiązujących przepisach z zakresu m.in. prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego, ochrony praw lokatorów; 7)poradnictwo psychologiczne realizowane poprzez proces diagnozowania, profilaktyki i terapii; Beneficjent zapewnia trwałość miejsc świadczenia usług społecznych (Klubu Seniora) utworzonych w ramach projektu po jego zakończeniu co najmniej przez okres odpowiadający okresowi realizacji projektu, nie krócej niż przez 2 lata. 	
Cel 2. Zmniejszona skala negatywnych zjawisk społecznych na obszarze rewitalizacji oraz zwiększona spójność społeczna	Przeciwdziałanie ubóstwu oraz bezrobociu: ·Aktywizacja zawodowa mieszkańców obszaru rewitalizacji, ·Prowadzenie doradztwa zawodowego na rzecz mieszkańców obszaru rewitalizacji, ·Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ze środowisk zagrożeniem wykluczeniem społecznym i dotkniętych ubóstwem na obszarze rewitalizacji poprzez programy stypendialne i projekty rozwojowe,

·Specjalistyczna diagnostyka psychologiczno-pedagogiczna i wsparcie dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi z obszaru rewitalizacji, Efekt: zmniejszanie skali ubóstwa oraz bezrobocia, przeciwdziałanie dziedziczeniu problemów

Projekty w trakcie realizacji lub zrealizowane przez Miasto Grajewo lub jednostki organizacyjne, mieszczące się w ww. zakresie i wpisujące się w Cel 2.:

1.Start w aktywność społeczną i zawodową

Projekt realizowany był przez Ośrodek Wspierania Organizacji Pozarządowych w Białymstoku w partnerstwie z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Grajewie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020, Oś Priorytetowa IX Rozwój lokalny, działanie 9.1 Rewitalizacja społeczna i kształtowanie kapitału społecznego.

Wartość projektu: 358 444,75 zł, w tym dofinansowanie 338 944,75 zł.

Okres realizacji projektu: od 01.10.2018 r. do 30.09.2019 r.

Celem Programu Aktywności Lokalnej jest zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego mieszkańców miasta Grajewo poprzez podniesienie poziomu aktywności życiowej, społecznej i zawodowej, wzrost kompetencji i umiejętności życiowych, podniesienie kwalifikacji do podjęcia zatrudnienia w społeczności lokalnej z terenu miasta Grajewo w okresie trwania projektu poprzez realizację usług aktywnej integracji, wykorzystanie instrumentów aktywnej integracji wynikającej z indywidualnych ścieżek rozwoju.

Grupą docelową projektu było 50 uczestników (25 osób aktywizacja społeczna, 25 osób aktywizacja społeczno-zawodowa) w wieku od 18 do 64 roku życia, w tym 9 osób z niepełnosprawnościami z obszaru terytorialnego pracy MOPS w Grajewie, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym:

- zakwalifikowanych do III profilu pomocy,
- korzystających z PO PŻ,
- z niepełnosprawnościami.

Projekt oferował zestaw kompleksowych i zindywidualizowanych form wsparcia, mających na celu wyprowadzenie osób z ubóstwa i wykluczenia społecznego na podstawie prowadzonej ścieżki udziału w projekcie, stworzonej indywidualnie dla każdej osoby, z uwzględnieniem diagnozy sytuacji problemowej, zasobów, potencjału, predyspozycji i potrzeb za pomocą aktywizacji społecznej (kontrakty socjalne, mentoring indywidualny, warsztaty rozwoju osobistego, indywidualne spotkania z psychologiem, warsztaty aktywizujące społeczność lokalną na obszarze rewitalizowanym) i zawodowej (indywidualna pomoc brokera na rynku pracy, kursy i staże zawodowe).

Działania w ramach projektu w 2019 r.:

- kursy zawodowe dla 25 uczestników projektu, w ramach których przygotowano do zawodów: Pracownik gospodarczy, Obsługa Kasy fiskalnej; zakończyły się kursy na Prawo jazdy kat. B i Prawo jazdy kat. C,
- realizacja staży zawodowych dla 10 uczestników projektu,
- po zakończeniu projektu pracę podjęło 8 osób.

2.Krok do pracy, kompleksowe wsparcie społeczno-zawodowe – II edycja

Projekt realizowany był przez Ośrodek Wspierania Organizacji Pozarządowych w Białymstoku w partnerstwie z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Grajewie oraz Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Grajewie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020, Oś Priorytetowa VII Poprawa spójności społecznej, działanie 7.1 Rozwój działań aktywnej integracji.

Wartość projektu: 1.226.035,68 zł, w tym dofinansowanie 1.164.035,68 zł.

Okres realizacji projektu: od 01.01.2019 r. do 31.07.2020 r.

Grupą docelową projektu było 35 uczestników w wieku od 18 do 64 roku życia, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej:

- doświadczających wielokrotnego wykluczenia społecznego rozumianego jako wykluczenie z powodu więcej niż jednej przesłanki,
- zakwalifikowanych do III profilu pomocy,
- korzystających z PO PŻ,
- z niepełnosprawnościami.

Realizacja projektu polegała na zwiększeniu umiejętności społecznych i kompetencji zawodowych 35 osób z terenu miasta Grajewo w okresie trwania projektu poprzez aktywizację społeczną, zawodową, zdrowotną, wynikającą z indywidualnych ścieżek rozwoju oraz samodzielne świadczenie pracy na lokalnym rynku pracy i postęp w procesie aktywizacji społeczno – zatrudnieniowej.

Projekt oferował zestaw kompleksowych i zindywidualizowanych form wsparcia, mających na celu wyprowadzenie osób z ubóstwa i wykluczenia społecznego – na podstawie prowadzonej ścieżki udziału w projekcie, stworzonej indywidualnie dla każdej osoby, z uwzględnieniem diagnozy sytuacji problemowej, zasobów, potencjału, predyspozycji i potrzeb.

Pierwszą częścią projektu były działania aktywizacyjne realizowane w ramach reintegracji społeczno – zawodowej, dla osób z którymi podpisane zostały kontrakty socjalne na terenie miasta Grajewo. Wśród działań w ramach instrumentów aktywnej integracji o charakterze społecznym, odbyły się warsztaty grupowe umiejętności społecznych, warsztaty rozwijające umiejętności i kompetencje społeczne niezbędne na rynku pracy, poradnictwo specjalistyczne, praca metodą

mentoringu; praca socjalna w oparciu o kontrakt, w ramach instrumentów o charakterze zdrowotnym – udział w terapii psychologicznej. Drugą część projektu, w ramach instrumentów o charakterze zawodowym, stanowiły kursy zawodowe i staże zawodowe, identyfikacja miejsc pracy, zatrudnienie (wsparcie brokera). Kursy zawodowe dla 35 uczestników projektu z terenu miasta Grajewo - kursy w 13 kategoriach, które wynikały z zainteresowania uczestników, m. in. kurs prawo jazdy kat. B, wózki widłowe, kurs sprzedawcy z obsługą kasy fiskalnej, pomoc kuchenna, obsługa komputera i inne.

3. Świetlica Środowiskowa w Grajewie

Projekt realizowany był przez Ośrodek Wspierania Organizacji Pozarządowych w Białymstoku oraz Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Grajewie z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 w ramach działania 9.1 Rewitalizacja społeczna i kształtowanie kapitału społecznego.

Wartość projektu: 401 556,25 zł, w tym dofinansowanie w wysokości 381 478,25 zł oraz wkład własny MOPS w wysokości 20 078,00 zł.

Okres realizacji projektu od 01.06.2020 r. do 30.11.2021 r.

Projekt polegał na uruchomieniu świetlicy środowiskowej w Grajewie, która obejmuje swoimi działaniami grupę 20 dzieci (11M, 9K) w wieku 6-15 lat z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym i ubóstwem. W świetlicy dzieci mogą odbyć lekcje, zjeść ciepły posiłek oraz skorzystać z pomocy terapeutycznej. Dzięki temu lepiej się rozwijają, co wpływa pozytywnie na ich przyszły rozwój osobisty. Bez takiego wsparcia dzieci często nie mogą pozostać w rodzinach biologicznych i konieczne jest umieszczenie ich w pieczy zastępczej lub młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, co w każdym przypadku wiąże się z kolejną traumą w ich życiu. W świetlicy wyremontowano pomieszczenia należące do Miasta Grajewo, zakupiono wyposażenie, uruchomiono wsparcie dla uczestników projektu w postaci wsparcia opiekuńczo-wychowawczego, konsultacji logopedycznych i psychoterapeutycznych, zajęć wyrównawczych, kulinarnych, sportowych, działań kulturalno – integracyjnych (wyjścia do kina, dzień dziecka, spotkanie wigilijne). Zostały również uruchomione: Akademia Umiejętności Społecznych, Akademia Informatyka i Programisty, Akademia Matematyka. Świetlica wyposażona jest w nowoczesny sprzęt (komputery, tablety), gry planszowe, pomoce dydaktyczne oraz meble. Budynek, w którym znajduje się świetlica przeszedł remont i modernizację zaplecza hydraulicznego oraz elektrycznego. Łazienka została dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych.

<p>Cel 3. Zwiększona aktywność gospodarcza obszaru rewitalizacji oraz przedsiębiorczość mieszkańców obszaru rewitalizacji</p>	<p>Przeciwdziałanie ubóstwu oraz bezrobociu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ·Wsparcie wchodzenia na rynek pracy osób z obszaru rewitalizacji, w tym osób mających utrudniony do niego dostęp (np. osoby niepełnosprawne, starsze, długotrwale bezrobotne itp.), ·Tworzenie przestrzeni miejskich pozytywnie podnoszących konkurencyjność działalności gospodarczych na obszarze rewitalizacji, <p>Efekt: zmniejszanie skali ubóstwa oraz bezrobocia</p>
---	--

Brak projektów realizowanych przez Miasto Grajewo lub jednostki organizacyjne na obszarze rewitalizacji, mieszczących się w ww. zakresie i wpisujących się w Cel 3.

<p>Cel 4. Atrakcyjne i dopasowane do różnych grup użytkowników przestrzenie publiczne obszaru rewitalizacji oraz funkcjonalna, bezpieczna i estetyczna przestrzeń miejska</p>	<p>Poprawa stanu przestrzeni publicznych oraz wspólnych, w tym: podwórek, parków, skwerów, chodników, dróg:</p> <ul style="list-style-type: none"> ·Sporządzenie koncepcji zagospodarowania poszczególnych kwartałów na terenie objętym MPZP, ·Tworzenie spójnego systemu sieci ścieżek rowerowych i pieszych, w tym poprzez budowę, przebudowę, remont infrastruktury dla ruchu rowerowego i pieszego oraz oznakowanie, ·Renowacja zabytków i tworzenie miejsc atrakcyjnych dla mieszkańców i przyjezdnych, w tym renowacja obiektu Dworca PKP, ·Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych, w tym terenów zieleni, parków, placów zabaw, siłowni zewnętrznych – we współpracy ze społecznością lokalną, ·Likwidacja barier architektonicznych i komunikacyjnych, <p>Efekt: Poprawa estetyki oraz funkcjonalności przestrzeni obszaru rewitalizacji</p> <p>Rozwój sieci ciepłowniczej i kanalizacyjnej:</p> <ul style="list-style-type: none"> ·Przygotowanie terenów pod inwestycje prywatne, w tym o charakterze gospodarczym (głównie usługi i handel), ·Modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, ciepłej, <p>Efekt: tworzenie atrakcyjnej przestrzeni do inwestycji oraz zamieszkania.</p>
---	--

Brak projektów realizowanych przez Miasto Grajewo lub jednostki organizacyjne na obszarze rewitalizacji, mieszczących się w ww. zakresie i wpisujących się w Cel 4.

<p>Cel 5. Aktywne instytucje i mieszkańcy obszaru rewitalizacji</p>	<p>Tworzenie lub modernizacja infrastruktury społecznej na rzecz integracji społecznej:</p> <ul style="list-style-type: none"> ·Promocja i informacja kulturalna (np. aplikacja mobilna) – wpływająca na zwiększenia udziału mieszkańców obszaru rewitalizacji w ofercie kulturalnej, ·Modernizacja infrastruktury sportowej, kulturalnej i rekreacyjnej,
---	---

	<p>·Wdrażanie niskoemisyjnych i energooszczędnych technologii w obiektach użyteczności publicznych, Efekt: zwiększenie udziału mieszkańców obszaru rewitalizacji w ofercie kulturalnej, rekreacyjnej miasta</p>
<p>Projekty zrealizowane przez Miasto Grajewo mieszczące się w ww. zakresie i wpisujące się w Cel 5.:</p> <p>1. Budowa instalacji fotowoltaicznych w miejskich budynkach użyteczności publicznej Miasta Grajewo</p> <p>Projekt był współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego, w ramach Osi Priorytetowej V. Gospodarka niskoemisyjna, Działanie 5.1 Energetyka oparta na odnawialnych źródłach energii. Okres realizacji: kwiecień 2020 – grudzień 2020 Ogólna wartość projektu: 1 428 404,36 zł, w tym dofinansowanie ze środków UE: 1 071 303,25 zł Projekt dotyczył dostawy i montażu 6 instalacji fotowoltaicznych produkujących energię elektryczną na potrzeby własne 6 obiektów użyteczności publicznej:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Urzędu Miasta Grajewo (budynek znajduje się na obszarze rewitalizacji), 2. Przedszkola Miejskie Nr 2, 3. Przedszkola Miejskie Nr 4, 4. Szkoły Podstawowa Nr 1, 5. Szkoły Podstawowa Nr 2, 6. Szkoły Podstawowa nr 4. <p>Łączna moc zainstalowanych urządzeń w ramach projektu - 214,6 kWp. Strategicznym celem projektu była poprawa jakości środowiska naturalnego (powietrza) na terenie miasta, poprzez rozwój wykorzystywania odnawialnych źródeł energii. Realizacja celu przyczyniła się do zmniejszenia ilości zanieczyszczeń powietrza wskutek zmniejszenia emisji CO₂, pyłów PM_{2,5} i PM₁₀ i in. Efekty projektu odczuwają przede wszystkim mieszkańcy Grajewo i województwa podlaskiego. Rezultatem projektu będzie dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych oraz spadek emisji CO₂ dzięki produkcji energii elektrycznej z OZE. Redukcja emisji CO₂ w ramach przedmiotowego projektu wyniesie – 165,02 ton równoważnika CO₂, co daje redukcję o 52,497% względem roku bazowego. Łączna produkcja energii elektrycznej z nowo wybudowanych instalacji wykorzystujących OZE (MWh/rok) – 203,219 MWh/rok.</p>	
Cel 6. Poprawiona jakość przestrzeni mieszkaniowej na obszarze rewitalizacji	<p>Poprawa stanu technicznego obiektów mieszkalnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> ·Działania na rzecz poprawy energooszczędności poprzez termomodernizację obiektów budowlanych, ·Realizacja Planu usuwania wyrobów azbestowych z przestrzeni obszaru rewitalizacji, <p>Efekt: Poprawa stanu technicznego budynków, zmniejszenie strat ciepła</p>
<p>Brak projektów realizowanych przez Miasto Grajewo lub jednostki organizacyjne na obszarze rewitalizacji, mieszczących się w ww. zakresie i wpisujących się w Cel 6.</p>	

5. OCENA STOPNIA REALIZACJI CELÓW PRZEZ POSZCZEGÓLNE PRZEDSIĘWZIĘCIA

Do każdego z celów rewitalizacji zostały przypisane projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne. W ramach monitoringu prowadzona jest obserwacja realizacji zamierzeń poszczególnych projektów, co pozwala na stwierdzenie w jakim stopniu osiągnane są cele programu rewitalizacji.

Zgodnie z zapisami rozdziału 10.3.1 GPR pomiar postępu wdrażania GPR oparty został o wskaźniki produktu, przypisane do poszczególnych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Numer i tytuł projektu	Wskaźnik produktu	Wartość docelowa wskaźnika	Wartość osiągnięta na koniec 2020 roku
Projekt nr 1.1 Wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	50 os.	0
Projekt nr 1.2 Utworzenie Centrum Edukacji Specjalnej w Grajewie poprzez przekształcenie Zespołu Szkół Specjalnych im. Jana Pawła II w Grajewie w specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Grajewie oraz rozbudowę jego bazy szkolnej	Liczba przebudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej	1 szt.	0
Projekt nr 1.3 Rozwój działalności "Centrum Nowa Droga"	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	200 os.	200 os.

Projekt nr 2.1 Grajewskie Centrum Aktywnej Integracji	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	50 os.	18 os.
Projekt nr 2.2 Przeciwdziałanie występowaniu negatywnych zjawisk na obszarze rewitalizacji	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	25 os.	0
Projekt nr 2.3 Wsparcie rodziny i dziecka w środowisku lokalnym na obszarze rewitalizacji	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	150 os.	0
Projekt nr 2.4 Skuteczna i kompleksowa pomoc w istniejących problemach społecznych i dostosowanie systemu pomocy społecznej do zmieniających się warunków na obszarze rewitalizacji	Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu	1 szt.	0
Projekt nr 3.1 Utworzenie reprezentacyjnego deptaku w kwartale ulic Traugutta, Popiełuszki, Kilińskiego, Wojska Polskiego i Placu Niepodległości	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – w ha	0,1 ha	0
Projekt nr 4.1 Zagospodarowanie Parku Solidarności oraz tworzenie terenów zielonych na obszarze rewitalizacji	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – w ha	8,0 ha	8,0 ha
Projekt nr 4.2 Poprawa jakości przestrzeni publicznej w obrębie Placu Niepodległości i udostępnienie jej na cele społeczne	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – w ha	0,4 ha	0
Projekt nr 4.3 Poprawa jakości przestrzeni publicznej w obrębie ulicy Popiełuszki	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – w ha	0,25 ha	0,25 ha
Projekt nr 4.4 Budowa nawierzchni jezdni oraz kanalizacji deszczowej w ul. Popiełuszki w Grajewie	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – w szt.	1 szt.	1 szt.
Projekt nr 4.5 Budowa brakującej infrastruktury technicznej - sieć kanalizacji sanitarnej	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (sieć kanalizacji sanitarnej)	1 szt.	0
Projekt nr 4.6 Budowa osiedlowej sieci ciepłej wraz z przyłączami z rur preizolowanych do budynków w Grajewie w obszarze rewitalizacji na terenie miasta Grajewo	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (sieć ciepłownicza)	1 szt.	0
Projekt nr 4.7 Budowa brakującej infrastruktury technicznej - sieć ciepłownicza	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (sieć ciepłownicza)	1 szt.	0
Projekt nr 5.1 Poprawa wyposażenia w infrastrukturę techniczną ułatwiającą dostęp do usług dla osób zagrożonych wykluczeniem oraz zwiększenie komfortu pracy	Liczba wybudowanych/ przebudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno – zawodowej – w szt.	1 szt.	0
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	1 szt.	0
Projekt nr 5.2 Świetlica biblioteczna - miejsce spotkań czytelników z obszaru rewitalizacji	Liczba instytucji kultury objętych wsparciem – w szt.	1 szt.	0
Projekt nr 5.3 Modernizacja hali sportowej MOSiR jako dobra zmiana na nowe wyzwania	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (Hala sportowa MOSiR)	1 szt.	0
Projekt nr 6.1 Termomodernizacja budynku komunalnego ul. Kopernika 10A	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – w szt.	1 szt.	0
Projekt nr 6.2 Termomodernizacja budynków komunalnych przy Pl. Niepodległości, ul. Piłsudskiego	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – w szt.	4 szt.	0
Projekt nr 6.3 Termomodernizacja budynku komunalnego ul. Kilińskiego 5	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – w szt.	1 szt.	0

Projekt nr 6.4 Termomodernizacja budynku komunalnego ul. Ełcka 5	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – w szt.	1 szt.	0
Projekt nr 6.5 Termomodernizacja budynku komunalnego ul. Kopernika 13	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – w szt.	1 szt.	0
Projekt nr 6.6 Termomodernizacja budynku komunalnego ul. Kopernika 19	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – w szt.	1 szt.	0
Projekt nr 6.7 Termomodernizacja budynku komunalnego ul. Kopernika 21	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – w szt.	1 szt.	0
Projekt nr 6.8 Termomodernizacja budynku komunalnego ul. Traugutta 6A	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – w szt.	1 szt.	0
Projekt nr 6.9 Termomodernizacja budynku komunalnego ul. Traugutta 10	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – w szt.	1 szt.	0
Projekt nr 6.10 Termomodernizacja budynku komunalnego ul. Łazienna 9	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – w szt.	1 szt.	0

Na podstawie powyższego zestawienia projektów oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych i odpowiadających im wskaźników produktu zostało opracowane zestawienie wskaźników monitorowania postępu w realizacji celów GPR.

Wskaźnik	Wartość w roku bazowym	Wartość w roku docelowym (2027)	Wartość osiągnięta na koniec 2020 roku
Cel 1. Aktywne zintegrowane społeczeństwo, działające na rzecz społeczności obszaru rewitalizacji			
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	0	250	200
Liczba przebudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej	0	1	0
Cel 2. Zmniejszona skala negatywnych zjawisk społecznych na obszarze rewitalizacji oraz zwiększona spójność społeczna			
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	0	225	18
Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu	0	1	0
Cel 3. Zwiększona aktywność gospodarcza obszaru rewitalizacji oraz przedsiębiorczość mieszkańców obszaru rewitalizacji			
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – w ha	0	0,1	0
Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach – w szt.	0	10	0
Cel 4. Atrakcyjne i dopasowane do różnych grup użytkowników przestrzenie publiczne obszaru rewitalizacji oraz funkcjonalna, bezpieczna i estetyczna przestrzeń miejska			
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – w ha	0	8,75	8,25
Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – w szt.	0	4	1
Cel 5. Aktywne instytucje i mieszkańcy obszaru rewitalizacji			
Liczba wybudowanych/przebudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej – w szt.	0	1	0
Liczba instytucji kultury objętych wsparciem – w szt.	0	1	0
Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	0	2	0
Cel 6. Poprawiona jakość przestrzeni mieszkaniowej na obszarze rewitalizacji			
Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – w szt.	0	13	0

6. EWALUACJA – ZMIANY W POZIOMIE ZJAWISK KRYZYSOWYCH ZDIAGNOZOWANYCH NA OBSZARZE REWITALIZACJI GRAJEWA W ODNIESIENIU DO CELÓW REWITALIZACJI

Ewaluacja ma na celu identyfikację oraz ewentualną poprawę jakości, skuteczności i spójności realizacji programu rewitalizacji w odniesieniu do konkretnych problemów obszaru rewitalizacji z jednoczesnym uwzględnieniem założeń programowych. Jej zadaniem jest sprawdzenie, czy w wyniku podejmowanych działań powstały oczekiwane rezultaty oraz czy wpłynęły one na osiągnięcie wyznaczonych celów rewitalizacyjnych.

W poniższej tabeli zestawione zostały najważniejsze zjawiska problemowe obszaru rewitalizacji Grajewa w odniesieniu do celów wynikających z GPR. Wskazują one, jakie zmiany oczekiwane są w związku z realizacją poszczególnych celów rewitalizacji. Wśród zaprezentowanych danych znajdują się dane wyjściowe określone na etapie sporządzania GPR (wartość w 2015 roku), dane za okres sprawozdawczy (wartość osiągnięta w ostatnim roku okresu sprawozdawczego, tj. w 2020 roku) oraz wartości docelowe, które powinny zostać osiągnięte na koniec 2027 roku.

Wskaźnik	Wartość w 2015 roku	Oczekiwana zmiana w 2027 roku	Wartość osiągnięta na koniec 2020 roku
Cel 1. Aktywne zintegrowane społeczeństwo, działające na rzecz społeczności obszaru rewitalizacji			
Udział bezrobotnych na 100 osób w wieku produkcyjnym	21,27	19,0	13,19
Liczba korzystających z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo na 100 mieszkańców	8,64	7,50	13,21
Cel 2. Zmniejszona skala negatywnych zjawisk społecznych na obszarze rewitalizacji oraz zwiększona spójność społeczna			
Liczba korzystających z pomocy społecznej ze względu na alkoholizm na 100 mieszkańców	1,07	0,95	1,10
Liczba przestępstw ogółem na 100 mieszkańców	0,83	0,75	1,46
Cel 3. Zwiększona aktywność gospodarcza obszaru rewitalizacji oraz przedsiębiorczość mieszkańców obszaru rewitalizacji			
Podmioty gospodarcze prowadzone przez osoby fizyczne w 2015 roku na 100 mieszkańców	8,77	9,50	9,54
Cel 4. Atrakcyjne i dopasowane do różnych grup użytkowników przestrzenie publiczne obszaru rewitalizacji oraz funkcjonalna, bezpieczna i estetyczna przestrzeń miejska			
Odsetek mieszkańców bez dostępu do sieci ciepłowniczej	47,87%	30,0%	47,87
Odsetek mieszkańców, których dotyczy problem złego stanu infrastruktury kanalizacyjnej lub jej braku	30,59%	10,00%	30,59
Cel 5. Aktywne instytucje i mieszkańcy obszaru rewitalizacji			
Udział bezrobotnych na 100 osób w wieku produkcyjnym	21,27	19,0	13,19
Cel 6. Poprawiona jakość przestrzeni mieszkaniowej na obszarze rewitalizacji			
Liczba budynków komunalnych o złym stanie na 100 mieszkańców	0,81	0,50	0,52

7. OCENA AKTUALNOŚCI GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Sprawozdanie z postępu realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Grajewa na lata 2017-2027 jest pierwszym tego typu dokumentem od uchwalenia GPR. Kolejna ocena aktualności i stopnia realizacji programu zostanie dokonana w 2025 roku dla okresu 2021-2024.

Na obecnym etapie realizacji Gminny Program Rewitalizacji odpowiada zdiagnozowanym potrzebom mieszkańców, a opisane w dokumencie projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne dają szansę na realizację przypisanych im celów. Aktualny finansowy poziom wdrożenia programu rewitalizacji wynosi 23,78% (36.754.000,00 zł wynosi szacunkowy koszt realizacji podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, a wartość zrealizowanych przedsięwzięć podstawowych wynosi 8.740.493,08 zł).

Realizacja zaplanowanych w GPR zadań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych wymaga zaangażowania znacznych środków finansowych i pociąga za sobą poważne wydatki, trudne do sfinansowania wyłącznie z budżetu jst. Ma to szczególne znaczenie zwłaszcza w kontekście obniżenia dochodów samorządu terytorialnego w wyniku epidemii COVID-19.

Pandemia koronawirusa spowodowała, że obecne możliwości finansowe samorządu są ograniczone. W każdym przedsięwzięciu ujętym w GPR założony był udział środków pozabudżetowych. Pracownicy Referatu Pozyskiwania Środków w Urzędzie Miasta Grajewa na bieżąco monitorują możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych (zarówno unijnych, jak i krajowych) na zaplanowane w Gminnym Programie Rewitalizacji przedsięwzięcia. Pomimo starań, nie zawsze udaje się je pozyskać. W związku z tym, można przypuszczać, że realizacja zadań znacznie wydłuży się w czasie a przedsięwzięcia będą realizowane w miarę możliwości finansowych miasta Grajewa.

Rewitalizacja jest procesem złożonym i długotrwałym. Bez pozyskania odpowiednich środków pozabudżetowych trudno jest oczekiwać uzyskania zadowalających wyników w odniesieniu do zaplanowanych w GPR przedsięwzięć i wskaźników.

Biorąc pod uwagę nowy okres finansowania polityki spójności Unii Europejskiej na lata 2021-2027 (pokrywający się z okresem realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Grajewo), a co się z tym wiąże nowe możliwości pozyskania przez Miasto Grajewo funduszy na realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych, nie jest zasadne wprowadzanie na tym etapie zmian w GPR.

Analiza obecnego etapu realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Grajewo pozwala uznać go za aktualny.